

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

РОБОЧА ПРОГРАМА ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ
для здобувачів вищої освіти

рівень вищої освіти	<u>другий(магістерський)</u> перший (бакалаврський)/другий (магістерський)
галузь знань	<u>26 «Цивільна безпека»</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>263 «Цивільна безпека»</u> (шифр і назва)
освітня програма	<u>«Охорона праці»</u> (шифр і назва)
вид дисципліни	<u>спеціальна (фахова) підготовка</u> (загальна/спеціальна(фахова) підготовка; обов'язкова/вибіркова)
форма навчання	<u>денна</u> (денна / заочна)

Харків – 2023 рік

Розробники:

доцент, к.т.н., с.н.с.
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

_____ (посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

_____ (підпис)

Олександр ЯНЧИК
(ім'я та прізвище)

_____ (ім'я та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри

«Безпека праці та навколишнього середовища»
(назва)

Протокол від «30» серпня 2023 року № 1

Завідувач кафедри БП та НС
(назва)

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ
(ім'я та прізвище)

Гарант ОП

професор, д.т.н., професор
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Вячеслав БЕРЕЗУЦЬКИЙ
(ім'я та прізвище)

1 ЗАГАЛЬНИЙ ОПИС ПРАКТИКИ

Переддипломна практика тривалістю 8 тижня проводиться у 3 семестрі. З метою ознайомлення здобувачів вищої освіти із завданнями на дипломної роботи і планом роботи під час практики перед її початком проводяться збори з організаційних питань, на яких видається щоденник з переддипломної практики. Проведення переддипломної практики зумовлене необхідністю закріплення та поглиблення знань і вмінь, отриманих здобувачами вищої освіти під час вивчення дисциплін за напрямком підготовки, а також своїх практичних навичок, ознайомлення безпосередньо на підприємстві (організації, установи) з організацією виробничого процесу за напрямком забезпечення безпечних умов праці працівників.

Здобувачі вищої освіти можуть бути направлені на підприємства для проходження практики тільки на підставі заздалегідь укладеного договору між підприємством (організацією) і університетом. В договорі обидві сторони обумовлюють прийнятні умови проведення практики. Проходження практики регламентується погодженої з викладачем до початку проходження практики робочою програмою. На протязі всього періоду повинно бути забезпечене керівництво практикою. Керівники призначаються від університету і від підприємства(організації) на підставі відповідних розпоряджень.

Перед початком переддипломної практики здобувачі вищої освіти отримують від свої керівників, завдання на виконання дипломної роботи за відповідної теми. При видачі тем дипломної роботи керівники робіт повинні ознайомитися з виробничими можливостями баз практики і врахувати цю інформацію при розробці завдання на виконання даної роботи. Якщо на одному підприємстві неможливо забезпечити ознайомлення з необхідним обладнанням і технологією проведення робіт, керівник практики узгоджує можливість і проведення екскурсії на інші підприємства, де можна виконати вказане ознайомлення.

З метою підвищення ефективності переддипломної практики керівники дипломної роботи, розробляють індивідуальні завдання для здобувачів вищої освіти.

Обов'язки керівника практики від університету:

- перед початком практики заключити договір з підприємством про проходження практики здобувачами вищої освіти;
- узгодити та затвердити робочу програму практики;

- спільно з начальником відділу (бюро) технічного навчання підприємства скласти список керівників практики від підприємства, ознайомити їх з програмою практики та змістом індивідуальних завдань;
- домовитись щодо режиму роботи студентів;
- отримати інформацію про місце практики та видів завдань і робіт;
- забезпечити контроль за проходженням практики, своєчасне проведення інструктажу з охорони праці;
- проводити періодичний контроль за відвідуванням здобувачами вищої освіти практики.

Обов'язки керівника практики від підприємства:

- проводити екскурсії згідно програми;
- проводити консультації;
- контролювати виконання здобувачами вищої освіти програми практики.

Обов'язки здобувачів вищої освіти:

- ретельно виконувати програму практики, правила внутрішнього трудового розпорядку підприємства та охороною праці;
- систематично заповнювати щоденник практики;
- вести записи вивченого матеріалу, необхідного для виконання індивідуального завдання та складання звіту;
- збирати необхідні матеріали для здачі індивідуального завдання.

2 МЕТА

Мета практики:

- систематизація, закріплення, поглиблення теоретичних і практичних знань зі спеціальності і їх використання при вирішенні конкретних завдань, пов'язаних з організацією системного контролю за дотриманням у підрозділах підприємства безпечних умов праці і збереження здоров'я працівників;
- ознайомлення з особливостями роботи фахівця з охорони праці підприємства;
- розвиток навичок самостійної роботи і оволодіння методиками вирішення проблем і питань, що підлягають розробці в дипломній роботі.

Програмні компетентності:

Загальні компетентності.

ЗК-4. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні компетентності

СК-7. Здатність організовувати та проводити моніторинг за визначеними об'єктами, явищами та процесами, аналізувати його результати та розроблювати науково обґрунтовані рекомендації на підставі отриманих даних.

СК-8. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію до фахівців та нефахівців.

Результати навчання:

РН-4. Розробляти і реалізовувати соціально-значущі проекти у сфері цивільної безпеки та дотичні до неї міждисциплінарні проекти з урахуванням соціальних,

економічних, технічних та правових аспектів.

РН-5. Розробляти та реалізовувати ефективні заходи, спрямовані на регулювання та забезпечення цивільної безпеки.

РН-9. Спілкуватися іноземною мовою усно і письмово в науковій, виробничій та соціально-суспільній сферах діяльності.

РН-10. Доносити професійні знання, власні обґрунтування та висновки до фахівців та широкого загалу, володіти навичками публічних виступів, дискусій, проведення навчальних занять.

РН-11. Розв'язувати проблеми у нових або незнайомих ситуаціях за наявності неповної або обмеженої інформації, оцінювати ризики, здійснювати відповідні дослідження.

РН-12. Визначати показники та характеристики продукції, процесів, послуг щодо їх відповідності вимогам стандартів під час розв'язання практичних та/або наукових задач.

РН-13. Оцінювати відповідність правових, організаційних, технічних заходів по забезпеченню техногенної безпеки та безпеки праці вимогам законодавства під час професійної діяльності.

Завдання практики:

За час практики здобувач вищої освіти повинен:

ознайомитись з:

організацією діяльності служби (відділу) охорони праці підприємства(організації, установи);

організаційними заходами з підвищення рівня безпеки об'єктів, поліпшення протиаварійного стану об'єктів і територій та усунення виявлених порушень вимог щодо дотримання техногенної, пожежної безпеки, промислової санітарії та охорони праці;

методикою проведення розслідування нещасних випадків на виробництві, а також аварій та випадків професійних захворювань працюючих на підприємстві (в організації, установі);

навчитись:

аналізувати й оцінювати потенційну небезпеку об'єктів господарювання (технологічних процесів і обладнання) для людини та навколишнього середовища;

ідентифікувати небезпеки, оцінювати джерела й види небезпек, описувати їхню класифікацію на підприємстві;

аналізу та оцінки інженерно-технічні заходи щодо зниження рівня ризику виникнення аварій та аварійних ситуацій;

аналізувати і обґрунтовувати організаційно-технічні заходи щодо зниження впливу шкідливих та небезпечних факторів на виробничий процес.

Здобувач вищої освіти при написанні звіту з переддипломної практики повинні продемонструвати практичні навички отримання, обробки, аналізу інформації, здатність до наукового узагальнення, використання розрахункових методів, використання інформаційних систем та технологій у процесі постановки та вирішення професійних задач.

Керівник практики може в рамках індивідуального завдання відповідного виду практики доповнити та конкретизувати завдання по практиці також іншими питаннями, що не названі вище, враховуючи специфіку підприємства.

3 ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1. Головними місцями проведення переддипломної практики є провідні підприємства міста Харкова, зокрема: АТ «Українські енергетичні машини, ДП «Харківський машинобудівний завод «ФЕД» та АТ «Харківський тракторний завод».

3.2. Крім цього, місцями переддипломної практики можуть бути малі підприємства, спільні підприємства, науково-дослідні організації та інші організації, узгоджені з профільною кафедрою.

3.3. Індивідуальне завдання на період переддипломної практики складається керівником з дипломної роботи здобувача вищої освіти у відповідності до теми дипломної роботи, визначаються такі примірні завдання:

- ознайомитись з нормативно-правовими акти, методичними матеріалами з питань охорони праці та основними технологічними процесами на підприємства;
- вивчити організацію роботи з охорони праці підприємства;
- ознайомитись з функціями головних спеціалістів за напрямком діяльності з охорони праці;
- вивчити психофізіологічні вимоги до працівників виходячи з категорії важкості робіт, урахуванням виробничого освітлення;

- ознайомитись з організацію і управління виробництва, соціально-економічні методи охорони праці;
- ознайомитись з правилами і засобами контролю відповідності технічного стану устаткування вимогам безпечного ведення робіт;
- ознайомитись з методами вивчення умов праці на робочих місцях;
- ознайомитися з порядком і видами звітності по охороні праці на підприємстві;
- ознайомитися з аналізом рівня виробничого травматизму, веденням документації по розслідуванню і обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві;
- ознайомитися з видами засобів колективного і індивідуального захисту працюючих, що використовують на підприємств, і порядком їх застосування;
- навчитись оформляти приписи на усунення наявних недоліків при виконанні робіт та експлуатації устаткування підвищеної небезпеки, а також вести журнали: реєстрації інструкцій з охорони праці; обліку видачі інструкцій з охорони праці; реєстрацій проведення інструктажів з охорони праці на робочому місці; реєстрації нарядів-допусків, які видаються на підприємстві; розробляти проекти наказів та розпоряджень з охорони праці, щодо усунення недоліків та притягнення до відповідальності порушників.

3.4. Керівник практики узгоджує зі здобувачем вищої освіти графік виконання етапів практичної підготовки.

3.5 Під час переддипломної практики для здобувачів вищої освіти провідними фахівцями підприємства, організують аудиторні заняття (лекції, семінари) за напрямком їх підготовки з урахування особливостей підприємства.

3.6 Здобувачі вищої освіти беруть участь у екскурсіях на підприємствах м. Харкова: АТ «Українські енергетичні машини, ДП «Харківський машинобудівний завод «ФЕД» та АТ «Харківський тракторний завод», ознайомлюються з інфраструктурою підприємств, та приймають участь у роботі структурних підрозділів (відділ, груп) з охорони праці підприємств.

4 ЗАХОДИ КОНТРОЛЮ

Під час практики здобувачі вищої освіти використовують внутрішні документи, положення, документацію (облікову та звітну), розрахункові та графічні матеріали підприємства, довідники, ДСТУ та нормативи, які застосовуються на підприємстві, літературу та інші матеріали, необхідні для

виконання звіту з практики. Щоденники, звіти, графічні та розрахункові матеріали здаються на кафедру за три дні до здачі заліку з практики.

Щоденник має стандартну форму, що затверджена наказом Ректора НТУ «ХПІ» і в якому відображено наступне:

- вид практики здобувача вищої освіти, навчальний підрозділ, курс, групу, спеціальність;
- правила ведення й оформлення щоденник;
- направлення на практику;
- календарний план проходження практики;
- звіт про виконання програми практики;
- відгук керівника практики з оцінкою роботи здобувача вищої освіти.

Бланки щоденника видаються під час установчої конференції практики на випускній кафедрі під особистий підпис.

Після завершення переддипломної практики здобувач вищої освіти подає керівникові для перевірки таку документацію:

щоденник проходження практики;

звіт про виконання програми практики.

При виконанні звіту здобувач вищої освіти повинен:

загальний інформаційний опис діяльності підприємства;

відповіді на питання індивідуального завдання;

запропонувати умови покращення праці на підприємстві.

Звіт про проходження практики обсягом 14-20 сторінок формату А4 містить конкретний опис виконаної здобувачем вищої освіти роботи, відомості про виконання всіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки і пропозиції, список використаної літератури. Текст звіту може містити відповідні розрахунки, пояснення, таблиці, схеми, діаграми, тощо. Складений здобувачем вищої освіти звіт повинен мати наскрізну нумерацію сторінок і бути зшитим. Звіт перевіряє і затверджує керівник практики, як від базового підприємства, так і від університету.

При оцінюванні переддипломної практики враховується ставлення здобувача вищої освіти до роботи, відгуки чи характеристика від установи, де він проходив практику.

Після закінчення переддипломної практики керівник від базової установи складає звіт про роботу. До звіту додаються пропозиції та матеріали, підготовлені здобувачем вищої освіти і прийняті керівництвом для використання у практичній роботі.

Керівництво базової установи практики організує обговорення підсумків роботи здобувачів вищої освіти і оцінює її за національною системою та системою ECTS (табл. 1).

Таблиця 1 – Шкала оцінювання знань та умінь: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Основні документи практики щоденник з індивідуальним планом, звіт про практику, пропозиції та матеріали, підготовлені здобувачем вищої освіти і прийняті для використання у практичній роботі бази практики, характеристика на кожного студента мають бути підписані керівником бази практики і завірені печаткою при прибутті та вибутті з бази практики. Документи передаються викладачу, який здійснював керівництво переддипломною практикою.

Захист практики приймає комісія з числа керівників практики від університету. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики з поважних, підтверджених документально, причин, може бути надано право для повторного проходження за індивідуальним графіком. Здобувач вищої освіти, який не виконав програму практики з неповажних причин або за підсумками її повторного проходження, отримав незадовільну оцінку, відраховується з університету.

Оцінка результатів переддипломна практики складається:

- повнота і якість виконання індивідуального завдання;
- відгук керівника практики від підприємства;
- відгук керівника практики від університету;
- захист звіту результатів практики (комісія від кафедри).

Розподіл балів для оцінювання успішності здобувача вищої освіти для залік відповідно до шкали оцінювання

Таблиця 2. – Розподіл балів для оцінювання успішності здобувача вищою освіти для заліку

Виконання індивідуального завдання	Відгук керівника практики від підприємства	Відгук керівника практики від університету	Захист звіту результатів практики	Загальна сума
20	30	30	20	100

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ, ЩО РЕКОМЕНДОВАНА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ У ПЕРІОД ПРАКТИКИ

№ п/п	Назва підручників, навчальних посібників, методичних вказівок, каталог інформаційного і матеріального забезпечення
Базова література	
1.	Управління охороною праці : навчальний посібник для студентів спеціальності – «Цивільна безпека», освітньої програми «Охорона праці» / В.В. Березуцький. Харків : ФОП Панова М., 2021. 412 с http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/54108
2.	Основи професійної безпеки та здоров'я людини: Підручник / За ред. проф. В. В. Березуцького. – Х.: ФОП Панова М., 2018. – 553 с.. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/37199
3.	Безпека праці в професійній діяльності. Частина II. Забезпечення техногенної безпеки та безпечних умов праці О.Г. Янчик, В. Ф., Райко, Ю.А., Петренко та інші /Навч. посіб./ – НТУ «ХП», Харків : 2020. – 316 с; http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/47119
4.	Запобігання аварій на виробництві : навч. посіб. для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня із спеціальності 263 – Цивільна безпека / Янчик О.Г., Богатов О. І., Ільїнська О. І., Толстоусова О. В.,– Харків: НТУ «ХП», 2022. – 180 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55980
Допоміжна література	
1.	Практикум «Управління і соціально-економічні основи охорони праці»/ В. Ф. Райко, Є. О. Семенов, О.Г. Янчик, О.І.Ільїнська. – НТУ «ХП».; Х. : Планета-Принт, 2019. – 240 с.; http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/51680
2.	Ризик-менеджмент використання обладнання та технологій : навч. посібник для студентів спеціальності 263 «Цивільна безпека», освітня програма «Охорона праці» / В.В. Березуцький. Харків : ФОП Панова М. 2020. 424 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/41884
3.	Організація електробезпеки в професійній діяльності: навч. посіб. для студентів першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів із спеціальності 263 – Цивільна безпека / О. Г. Янчик, В. Ф. Райко, Н. Д. Устинова, С. В. Котлярова, О. І. Ільїнська – Харків: НТУ «ХП», 2022. – 304 с. http://repository.kpi.kharkov.ua/handle/KhPI-Press/55725